

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: L 8, 4 - 15

Text: L 8, 9 - 11 *Jeho učedníci se ho ptali, co to podobenství má znamenat. On řekl: "Vám je dáno znát tajemství Božího království, ostatním však jen v podobenstvích, aby hledíce neviděli a slyšíce nechápali. Toto podobenství znamená: Semenem je Boží slovo."*

Dnešní perikopa na neděli sexagesimae je notoricky známé Ježíšovo podobenství o rozsévači. Já jsem na něj kázal už mnohokrát. I v evangeliích ho máme hned třikrát. U Mt, u Mk a u Lk. Zkusme se tedy na to podobenství podívat ještě trochu z jiné strany. V Lukášově podání nejsilněji zaznívá důraz na símě jakožto slovo Boží. Ježíš tam říká přímo: Semenem je Boží slovo. Pozoruhodné je také jednání rozsévače. Ten neseje příliš hospodárně. Se setbou nešetří, ale téměř bezhlavě rozsévá všude kolem sebe a příliš nehledí na to, že některé zrno padne na cestu, jiné na skálu a další do trní. Dále si všimněme, že konečná úroda není dána rozdílnou kvalitou zrna, nýbrž rozdílnou kvalitou půdy. To je zásadní zjištění. I na cestu či na skálu dopadlo kvalitní zrno, tedy, jak vysvětluje Ježíš, Boží slovo. Není to tak, že by na cestu padlo něco jiného než do úrodné půdy. Všude dopadá Boží slovo. Problém je v půdě, tedy v posluchačích, nikoli v semeni. Všichni slyší Boží slovo, ale každý s ním naloží jinak.

Takto se to zdá jasné. Ale v teologii už to tak jasné není. Vznikají otázky. Slyšíme opravdu všichni Boží slovo? Když se čte z Písma svatého, slyšíme přitom všichni stejně Boží slovo? Já jsem se učil z katechismu, že „při čtení nacházíme ve slovech Písma slovo Boží tenkrát, když se našich srdcí dotkne Duch svatý.“ Někdo se to učil podobně, třeba, že „Písmo svaté se Slovem Božím teprve stává, když Pán Bůh milostivě Písma k tomu použije. Proto mnoho lidí čte Písmo sv. a přece neslyší z jeho stránek Slovo Boha živého.“ V jednom z modernějších katechismů je na otázku: Je bible Boží slovo? tato odpověď: „Ne automaticky. Slovem Božím se může stát, když budeme číst s otevřeností a bible nás osloví a promění.“

A to ve mně vyvolává otázku: Jestliže nás Bible neosloví a nepromění, jestliže zůstaneme zatvrzelí vůči její zvěsti, znamená to tedy, že si Pán Bůh Písma svatého jaksi milostivě nepoužil, tedy že k nám Bůh nepromluvil? Znamená to, že se slovo Písma slovem Božím zrovna jaksi nestalo, a proto jsme Boží slovo nevyslechli, a tudíž máme smůlu a také alibi pro svou nevěru? Není to spíše tak, že Bůh k nám promlouvá z Písma i tenkrát, když Písmo odmítáme vnímat jako Boží slovo?

Boží slovo přece není závislé na tom, zda ho posluchač jako Boží slovo vnímá či nikoliv. Jestli se člověk vymlouvá, že Boží slovo z Bible neslyšel, to přece nemusí znamenat, že Bůh k němu nepromluvil. My nemůžeme svým slyšením či neslyšením určovat, kdy k nám Bůh z Písma promlouvá a kdy ne. A nemůžeme ze své nevěry vinit ani Ducha svatého, že se ke zvěsti Písma nepřipojil, že se našich srdcí nedotknul a že jeho vinou se nám Písmo slovem Božím nestalo. Sami cítíte, že takové přehazování odpovědnosti za naše slyšení Božího slova na Pána Boha je nepřipustné. A to dnešní podobenství to vyjadřuje tím, že i na tu tvrdou cestu dopadlo skutečné Boží slovo. Ale zatvrzelé lidské srdce ho odmítlo, a proto nemohlo vydat úrodu.

Když odmítáme slyšet Boží slovo, tak je to pouze naše vina. Je to vina té půdy, že je tvrdá, ne toho semena ani toho rozsévače. To my odmítáme přijmout zasévané slovo. Chceme slyšet něco jiného, rádi bychom z Písma vyčetli něco jiného, než co tam je. Ale v Písmu je jen to, co tam chtěl mít Pán Bůh. On se k tomu lidmi a lidsky psanému slovu přiznává, protože to byl Duch Boží, z jehož popudu lidé Písmo psali a od něhož tedy veškeré Písmo pochází. Vzpomínám si, jak jsem jako čerstvý student teologie na sborové praxi v Praze Střešovicích připravoval kázání a přemýšlel nad kterýmsi oddílem Písma, zda to snad není jen pozdější vsuvka nebo nepůvodní legendární prvek. A tenkrát mi velmi pomohl farář Jaroslav Fettr, když řekl: „Je jedno, jaký původ má to či ono slovo v Bibli. Jestliže tam jednou je, tak je tam z vůle Ducha svatého.“ Proto čteme ve druhé epístole Timoteovi, že veškeré Písmo pochází z Božího Ducha. A my ho máme při čtení Písma takto vnímat, slyšet. Každý, kdo má uši k slyšení a ne na okrasu, slyš Boží slovo.

A myslím, že právě proto se v některých církvích dodává po čtení Písma dovětek: „Slyšeli jsme Slovo Boží“ – právě proto, že to vůbec není samozřejmé, není to automatické, že jsme z Písma Boží slovo slyšeli, že jsme ho jako slovo Boží poslouchali. Proto je třeba na to posluchače upozornit, že neposloucháme nějaký histo-rický výklad nebo přírodopis, zeměpis či dogmatiku nebo nějaké „věčné pravdy“, ale živé slovo Boží. Živé proto, že čtení Písma, to je přítomný děj, kdy se v nás odehrává komunikace mezi Bohem a člověkem. Proto se často ve SZ píše, že slovo Boží se k někomu „stalo“. Hebrejské „dabar“ má dvojí význam a znamená jak „slovo“ tak „událost“. V hebrejštině se slovo nejen mluví, ale i stává – je to děj, činnost. A tak podobenství, které na počátku postuluje, že semenem je Boží slovo, na konci plynule přechází do výroku, že tím semenem se stávají sami posluchači. Semeno je jen jakýsi genetický kód, ale sama rostlina, to jsou látky a prvky té země, do níž semeno zapadlo. Slovo se stává životem, projevuje se v jednání a myšlení člověka. Proto může evangelista zkratkou nakonec říci, že „semeno v dobré zemi jsou ti, kteří uslyší slovo...“ Ano, my máme vědět, že to co rozsévač rozhazuje, to, co k nám dopadá, co má jakýsi dopad na nás, je tvůrčí slovo Boží. A to slovo se má stát našim životem. Boží slovo se má stát tělem. Naším tělem. Dokonalým příkladem tohoto procesu je Ježíš Kristus. V něm se to tvůrčí Boží slovo vtělilo dokonale.

Ale k nám často přichází ďábel, a to slovo se snaží pošlapat. A říká: To neposlouchej, tomu nevěř, to nežij, to přece není Boží slovo. Někteří protestantští teologové mají problém říkat po čtení z Písma: Slyšeli jsme slovo Boží.

Z obavy, aby to živé Boží slovo nebylo příliš jednoduše svázáno s mrtvou literou Písma. Tomu rozumím. Ale jak by to vyznělo, kdybychom tedy jako protestanti končili čtení dovětkem: „Neslyšeli jsme slovo Boží.“ A shromáždění by na to ještě odpovědělo: „Bohu díky!“

Anebo se může stát, pokračuje Ježíšovo podobenství, že to slovo s nadšením přijmeme jako slovo od Pána, ale protože ho přijímáme jen povrchně, nepřipustíme si ho blízko k tělu a do srdce, nepromyslíme jej do hloubky, tak v nás nezakoření. Povrchní křesťan v sobě nemá trvalou vláhu Ducha svatého. Zná jen chvilkové nadšení. A když to slovo není vytrvale zavlažováno Duchem svatým, když zůstane jen jakoby „na papíře“, pak nepřinese ovoce. A v pokušení takový člověk neobstojí.

Anebo se může stát, že sice slyšíme Boží slovo, ale současně s ním máme v sobě zakořeněné všelijaké trní, což Ježíš vykládá jako starosti, majetek a rozkoše života. A to jsou věci, které rostou rychleji a jsou schopné dobré semeno udusit. Jestliže vedle Božího slova popráváte ve svém nitru vzrůst i všelijakému plevelu, pak se nesmíte divit, že Boží slovo ve vás nemá žádnou moc. Naše nitro je půda, o kterou je třeba pečovat, kterou je třeba kultivovat, nemůžeme si dovolit svoji duši zaplevelit kdejakými náletovými planými slovy a myšlenkami, které můžeme číst třeba v různém pokleslém sekulárním tisku. Naší starostí má být, aby naše srdce bylo tou úrodnou půdou. A za to se máme modlit. Dobrá zem, to jsou ti, kteří uslyší slovo, zachovávají je v dobrém a upřímném srdci a s vytrvalostí přinášejí úrodu.

Ježíš vykládá podobenství o rozséváči tak, že všichni, kteří představují nějaký druh půdy, skutečně uslyšeli Boží slovo. Ale jen tam, kde mu naslouchali s upřímným srdcem, vydalo zrno úrodu. Tajemství úrody je tedy skryto v tom, jak je půda na zrno připravena. Naše srdce může být zatvrzelé, povrchní nebo zaplevelené. Anebo může být toužící slyšet Boží slovo. Ptejme se sami sebe, jak přistupujeme ke slyšení Božího slova, s jakým očekáváním čteme Písmo svaté a zda si uvědomujeme, co máme slyšet. Jakou hodnotu a autoritu má to zasévané semeno. A Bible pro nás nemá jinou autoritu a vážnost, nežli tu, že tlumočí Boží slovo. A tak říkám za sebe, že Bible pro mě je Božím slovem. Jistě ne mechanicky. Je to Boží slovo svým smyslem, tedy tím, co chce říci. Ne mrtvou literou Písma ale duchem Písma.

Malý příklad. Když za mnou přijde novinář, natočí se mnou rozhovor, a pak jednotlivé věty zveřejní v úplně jiném kontextu, zpřeházeně, s jinými důrazy, a pak se mě někdo zeptá: Opravdu jste takový nesmysl řekl? Tak co mohu odpovědět? Nemohu popřít, že to jsou moje slova. Ale někdo jim dal úplně jiný smysl. Tak je to i s Božím slovem. Vzpomeňte si, jak se satan odvolává na Pána Boha: Cituje z Písma: „Je psáno: Andělům svým dá o tobě příkaz, aby tě ochránili.“ Ale užívá tohoto slova v situaci, kdy to neodpovídá Božím záměru.“ Nemůžeme říci, že to nebylo Boží slovo, když to žalmista takto napsal, vždyť byl veden Duchem Božím. Ale v satanových ústech je to zneužitě Boží slovo. Ano, Boží slovo je zneužitelné. A tak je to s celou Biblií. Bůh si dovolil takto riskovat, když své slovo svěřil lidskému jazyku, lidskému písmu, literě, slohu a dobovým představám pisatelů. Proto znalost Božího slova, to není intelektuální znalost Bible a jednotlivých veršů. V tomto smyslu, tedy čistě mechanicky, není Bible jednoduše Božím slovem zapadajícím univerzálně do každé situace. Bibli nám totiž může tlumočit jak Bůh, tak i ďábel. Boží slovo v Bibli je tajemství, které člověku odkrývá při čtení Písma sám Duch svatý. Duch svatý je ten, kdo mi činí z Bible Boží slovo, a proto pak Bible pro mě je Božím slovem. Proto před čtením z Bible prosíme o Ducha svatého, který je „dekodérem“ Božího slova v Písmu svatém. Ježíš říká svým učedníkům: „Vám je dáno znát tajemství Božího království, ostatním však jen v podobenstvích, aby hledíce neviděli a slyšíce nechápali.“ Nebo podle Marka „těm, kdo jsou vně, je to všechno hádankou.“

Abych to vše shrnul, vezmu si na pomoc raději učené teology. Náš přední, nedávno zesnulý teolog, Jan Milíč Lochman, říká v knize „Úvod do studia Bible“ toto: „První these zní: bible je Bohem inspirovaná kniha, bible je Slovo Boží. Na této skutečnosti nemůže víra slevit ani krůček. ...Písmo tak vidí samo sebe. To je pak pro víru rozhodná instance, o které se není možno teprve dohadovat. Je možno se rozhodovat pro křesťanství anebo proti němu. Není ale možno na půdě křesťanské rozhodovat se pro anebo proti Písmu. Není křesťanství, kde není Slova Božího v Písmech Starého a Nového zákona.“ Zároveň ale v následujících řádcích profesor Lochman dodává: „Slovo Boží není mechanismus a nauka, ale osobní povolání. Proto nemůže být uzavřeno v literě, ale děje se v Duchu. Není v Písmu slovo Boží tam, kde zejména nepovolává, kde neangažuje, kde nesvívá srdce a nezvedá z hřichu. Slovo Boží nelze mechanicky destilovat z každé částičky biblické litery. Slovo Boží není v literě, ale děje se nad biblickou literou tehdy, kdy nad ní zaslechne hlas, který nás povolává. Slovo Boží není stav, ale děj.“

A na závěr už snad jen poslední citát. Jeden z nejvýznamnějších teologů 20. stol., Karl Barth napsal, že kdyby měl volit mezi křesťanským fundamentalismem a historicko-kritickým přístupem k Písmu (moderní teologická metoda), volil by fundamentalismus. Prof. Josef Smolík říká o Barthovi: „Fundamentalismus hodnotil výše proto, že počítá, i když svým způsobem, se slovem Božím v Písmu, zatímco mnozí představitelé současných historické kritiky chápou Písmo jako knihu lidských náboženských zážitků, nemajíce smysl pro slovo Boží.“

Bratři a sestry, a tak pokaždé, když slyším číst Písmo svaté při bohoslužbách, snažím se neslyšet Písmo svaté. Snažím se slyšet slovo Boží. Amen.

Modlitba: Pane, Tvé Slovo je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuzuje touhy i myšlenky srdce. Dej, ať jsme pro tvé slovo vnímaví, ať jsme jako úrodná půda, která přináší užitek. Učini z nás pak činitele slova a ne posluchače tolika. Amen.